

Toto PDF obsahuje kapitolu z knihy:

Marie Jelínková (ed.): *Lokální politiky integrace migrantů a jejich strukturální mechanismy.*

Srovnávací studie Česka, Slovenska, Německa a Belgie,

Praha: Karolinum 2023,

<https://doi.org/10.14712/9788024655307>.

4. Legislativní nastavení a strategické ukotvení politik integrace migrantů na Slovensku

(Zuzana Bargerová)

© Univerzita Karlova, 2023

© Zuzana Bargerová, 2023

This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author and source are credited.

<https://doi.org/10.14712/9788024655307.4>

4. Legislativní nastavení a strategické ukotvení politik integrace migrantů na Slovensku

Zuzana Bargerová

4.1 Statistické informace

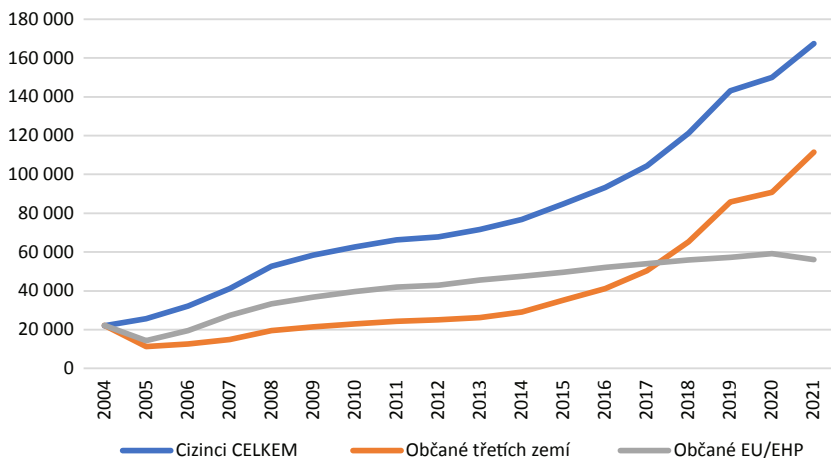
Změna společenského systému po sametové revoluci v roce 1989 zásadně ovlivnila vývoj mezinárodní migrace v Československu. Mezi nejdůležitější faktory patřily „pád železné opony“, otevření hranic a politická a ekonomická transformace, které vedly k zapojení střední Evropy do přirozených migračních procesů. Dalšími milníky byly rozdělení Československa a vznik Slovenské republiky k 1. 1. 1993 (Divinský 2007; Drbohlav 2010).

Během 28 let od zániku Československa a vzniku Slovenské republiky počet cizinců na Slovensku neustále pozvolna stoupal a tento trend pokračuje. Patrné jsou také trendy zpříšňování imigrační legislativy i profesionalizace státní správy v její implementaci a první pokusy o strategický přístup v oblasti řízení migrace či začleňování cizinců do společnosti. Na grafu 3 je vidět postupný nárůst počtu cizinců po vstupu SR do EU v roce 2004.

Zatímco mezi lety 2002 až 2008 na Slovensku podíl cizinců s oprávněným pobytem ještě nepřekračoval 1 %, po roce 2018 již poprvé přesáhl 2 % celkové populace SR a v době psaní této monografie překračuje 3 % (tabulka 2). S tak nízkými počty cizinců patří Slovensko dlouhodobě mezi země Evropské unie s nejnižším podílem migrace (Eurostat 2021).

Pokud však jde o počty „nucených“ migrantů v SR – žadatelů o azyl či uprchlíků s uděleným azylem nebo doplňkovou ochranou –, jejich počty jsou na Slovensku v porovnání s „dobrovolnými migranty“ více než 10 let skutečně marginální, jak názorně ukazuje graf 4. Jako překvapivý může

působit i fakt, že v době migrační krize kolem roku 2015 (jakož i po jejím skončení) počty žadatelů o azyl na Slovensku klesly na rekordní minima a na této úrovni se ustálily.

Graf 3: Nárůst dobrovolné migrace cizinců (včetně občanů EHP) do SR mezi lety 2004 a 2021

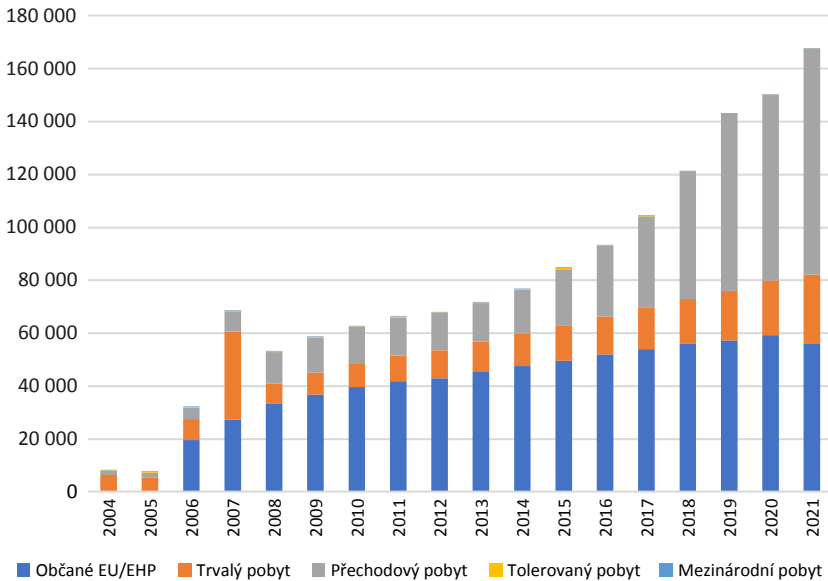
Zdroj: Statistiky Úřadu hraniční a cizinecké policie Prezídia policajného sboru³⁸ (dále UHCP) (2021), údaje k 31. 12. 2021.

Tabulka 2: Vývoj počtu a podílu cizinců (včetně občanů EHP) v SR mezi lety 2010 a 2020

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Populace v mil.	5,435	5,404	5,404	5,411	5,416	5,421	5,426	5,435	5,443	5,450	5,464	5,449
Cizinci celkem včetně EHP	62 584	66 191	67 877	71 649	76 715	84 787	93 247	10 4451	121 264	143 075	150 012	167 519
Podíl cizinců v %	1,15	1,22	1,25	1,32	1,41	1,56	1,71	1,92	2,22	2,62	2,74	3,00

Zdroj: Statistický úřad SR, statistiky UHCP (2021) a vlastní výpočty autorky

38 V originále „Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru“ (pozn. překl.).

Graf 4: Vývoj počtu cizinců v SR (včetně uprchlíků) podle druhu pobytu mezi lety 2004 a 2021

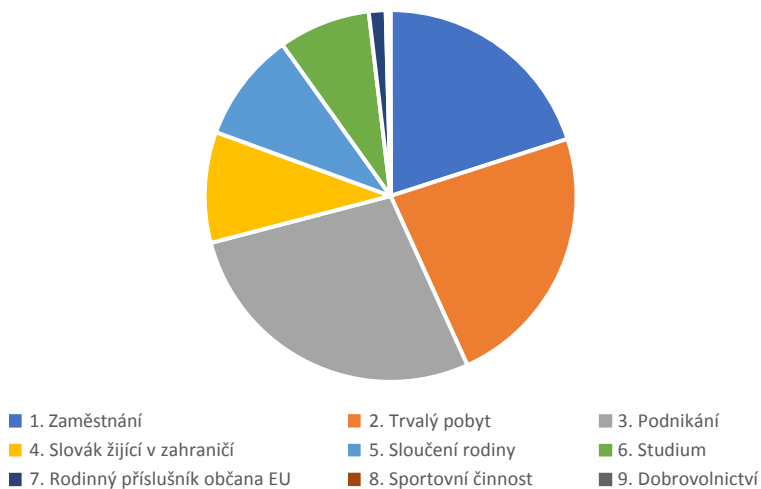
Zdroj: Statistiky UHCP (2021) a Migračního úřadu Ministerstva vnitra SR (2021)

Pokud jde o země původu cizinců žijících na Slovensku, i toto rozložení se během posledních 20 let existence SR měnilo. V roce 2017 se počet státních příslušníků třetích zemí s oprávněným pobytem vyrovnal počtu registrovaných pobytů občanů zemí EU/EHP (dále společně též jako „občané EU“), a v roce 2018 jej dokonce poprvé v historii překročil. Podobně jako poukazují studie z České republiky, lze očekávat, že i na Slovensku je pravděpodobně počet občanů EU ve skutečnosti o něco vyšší, jelikož mnoho lidí si pobyt v EU oficiálně nezaregistruje.

Státní příslušník třetí země, tak jak je tomu v jiných zemích EU, musí před svým příchodem na území Slovenska absolvovat vstupní proceduru, jejíž délka či náročnost se odvíjí od toho, za jakým účelem na Slovensko přichází, ať již zde má, nebo nemá sponzora pobytu, resp. rodinného příslušníka, se kterým se plánuje sloučit. Podmínky udělování pobytu určuje zákon o pobytu cizinců (č. 404/2011 Sb.). Cizince definuje jako „každého, kdo není státním občanem SR“. Navzdory tomu je však velký rozdíl, zda je někdo cizincem z jiné členské země EU, nebo cizincem ze třetí země. Zákon rozlišuje přibližně 30 kategorií cizinců dle rozdílného právního postavení – různých typů pobytů, práv a povinností. Nově

příchozí cizinci ze třetích zemí zpravidla žádají o přechodný pobyt za některým ze zákonem specifikovaných účelů. Usazeným cizincům, již na území Slovenska žijí déle než 5 let nebo uzavřeli sňatek s občanem SR, může být udělen trvalý pobyt. Počet udělených trvalých pobytů, jak lze vidět v grafu 4, se konstantně drží nízko, a to navzdory tomu, že cizinců na území Slovenska přibývá.

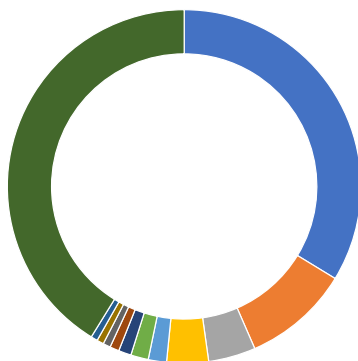
Jak ilustruje graf 5, přibližně třetina „nově příchozích“ cizinců přichází na Slovensko za prací a čtvrtina zde plánuje podnikat. Velkou skupinu tvoří rovněž „etničtí Slováci“, kteří mají slovenské předky a na základě toho mohou snáz získat přechodný pobyt pro Slováky žijící v zahraničí. Sloučení rodiny s cizincem nebo s občanem SR je nejčastějším důvodem migrace u trvalého pobytu a graf níže ukazuje, že je významný i při přechodném pobytu.

Graf 5: Nejčastější účely přechodného pobytu státních příslušníků třetích zemí žijících v SR k 31. 12. 2021

Zdroj: Statistika UHCP (2021)

V roce 2021 mezi největší skupiny cizinců včetně občanů EU spadají Ukrajinci, Srbové, Češi, Maďaři a Rumuni. Z občanů třetích zemí, jak ukazuje graf 6, jsou nejpočetnější Ukrajinci, Srbové, Vietnamci, Britové, Rusové, Číňané a Makedonci.

1 Ukrajina 2 Srbsko 3 Vietnam 4 Ruská federace 5 Spojené Království 6 Čína
7 Severní Makedonie 8 Jižní Korea 9 Írán 10 USA 11 Indie 12 Jiné země

Graf 6 Nejčastější země původu občanů třetích zemí žijících v SR v roce 2021

Zdroj: Statistiky UHCP (2021)

Ukrajinci, jichž bylo koncem roku 2021 na Slovensku 56 480, jsou různorodější skupina než po nich následující Srbové (UHCP 2022). Na Slovensku jsou již usazení s trvalým pobytem a mnoho jich zde pobývá i na základě přechodného pobytu. Studují (téměř 10 % z celkového počtu), pracují v nízké, střední i vysoce kvalifikovaných povoláních a ve velké míře také podnikají. Statistiky neupřesňují, zda se u podnikatelů jedná o osoby samostatně výdělečně činné nebo jednatele obchodních společností, celkem však jde přibližně o čtvrtinu všech Ukrajinců s oprávněným pobytem. Z nich mnozí „pracují na živnost“, avšak v závislém vztahu jako uklízeči/uklížečky, pracovníci/pracovnice na stavbách, v zemědělství apod. Koncem roku 2021 mělo 13 556 Ukrajinců uděleno povolení k zaměstnání a 5 897 bylo zaměstnaných bez nutnosti povolení k zaměstnání, z toho je však náročné vydedukovat, kolik z nich bylo pouze cirkulárními sezonními migranty, vyslanými pracovníky, rodinnými příslušníky cizince apod. (UPSVR 2022) V roce 2020 byly nejběžnější profese operátor a montér strojů a zařízení (více než 8 000).

Pokud jde o druhou nejpočetnější skupinu cizinců, koncem roku 2021 měla z 16 331 na Slovensku žijících Srbů více než polovina (8 163) udělen přechodný pobyt zahraničních Slováků. Vzhledem k tomuto „výhodnějšímu“ typu pobytu je těžší určit, jaký byl skutečný účel jejich pobytu v SR. Menší část (3 749) získala přechodný pobyt za účelem zaměstnání a sezonních prací (UPSVR 2022). Pouze kolem tří desítek Srbů na Slovensku má přechodný pobyt za účelem studia a asi 1 100 jich podniká.

Srbští pracovníci na Slovensku vykonávají převážně profese operátorů strojů a zařízení (více než 3 500).

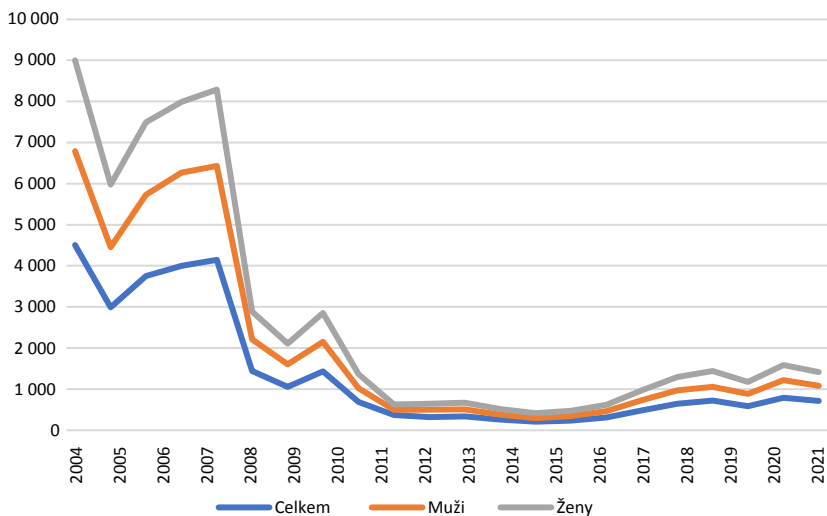
Čechů, kteří představují třetí a nejtradičnější imigrantskou menšinu na Slovensku, je asi 8 % z celkového počtu cizinců. Jak je uvedeno v kapitole o situaci v České republice o Slovácích, také postavení českých občanů na Slovensku je – vzhledem ke společné historii a „obecné srozumitelnosti českého jazyka“ na úrovni úřední slovenštiny – výjimečné a téměř domácí.

Závěrečná zpráva tříletého projektu KapaCITY, zaměřeného na integraci cizinců na lokální úrovni, uvádí, že počet státních příslušníků třetích zemí z Vietnamu, Ruska a Číny v porovnání s počtem občanů Ukrajiny a Srbska roste mnohem pomaleji. Zároveň je u nich i mnohem méně výrazný rozdíl mezi počtem osob s přechodným a osob s trvalým pobytem (KapaCITY 2020). Lze říct, že z dlouhodobého hlediska jde o tradiční migrantské komunity a v minulosti již mnozí z nich získali státní občanství SR. (Nenaturalizovaní) Vietnamci, kterých bylo ke konci roku 2021 již 6 798, a proto představují třetí největší komunitu občanů třetích zemí na Slovensku, především podnikají – za účelem podnikání je udělována téměř polovina přechodných pobytů. Vietnamci jsou nejčastěji zaměstnáni ve službách, v obchodě a jako montéři a operátoři strojů a zařízení.

Pokud jde o všeobecná data o zaměstnaných cizincích na Slovensku, dle údajů Ústředí práce, sociálních věcí a rodiny Slovenské republiky³⁹ (dále jen ÚPSVAR) ke konci roku 2020 v SR pracovalo 39 075 občanů třetích zemí (24 169 s povolením k zaměstnání a 14 906 s informační kartou) a 29 937 občanů z jiných zemí EU. Celkem bylo ke konci roku 2020 na Slovensku zaměstnaných 69 012 cizinců, přičemž nejvíce z nich pocházelo z Ukrajiny (UPSVR 2022).

Trend postupného a průběžného zpříšňování migrační legislativy od roku 2001, včetně zpříšňování podmínek pro udělení státního občanství (mezi lety 2007 a 2010), šel ruku v ruce s celkově negativnějším naladěním státních institucí vůči cizincům a vyústil v patnáctiletý pokles každoročně udělených slovenských občanství po roce 2007 až na úplné minimum (graf 7). Poukazuje to na existenci cílené politiky ministerstva vnitra, jejímž následkem je mnohem menší míra naturalizace než před lety 2008/2009.

39 V originále „Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky“ (pozn. překl.).

Graf 7: Počty udělených státních občanství SR mezi lety 2000 a 2021

Zdroj: Statistiky Ministerstva vnitra SR

Podobně jako Česká republika, ani Slovensko ve svých statistikách nezohledňuje naturalizované osoby, jelikož je – z integračního hlediska a z definice pojmu „cizinec“ – považuje za již plně integrované. Vzhledem k významnějšímu nárůstu počtu cizinců na Slovensku v posledních zhruba 10 letech a k dramatickému poklesu počtu udělených státních občanství přibližně v témže období se nyní jeví, že Slovenská republika formální završení integrace cizinců nepovažuje za nutné. Udělení státního občanství SR vnímá jako privilegium, kterého se dostane jen těm, kdo po splnění vyčerpávajících podmínek zákona o státním občanství navíc projdou zkouškou z jazyka, historie, geografie a reálií SR a v jejichž žádosti ministerstvo vnitra nenajde žádná bílá místa ani nesrovnalosti.

Genderové hledisko

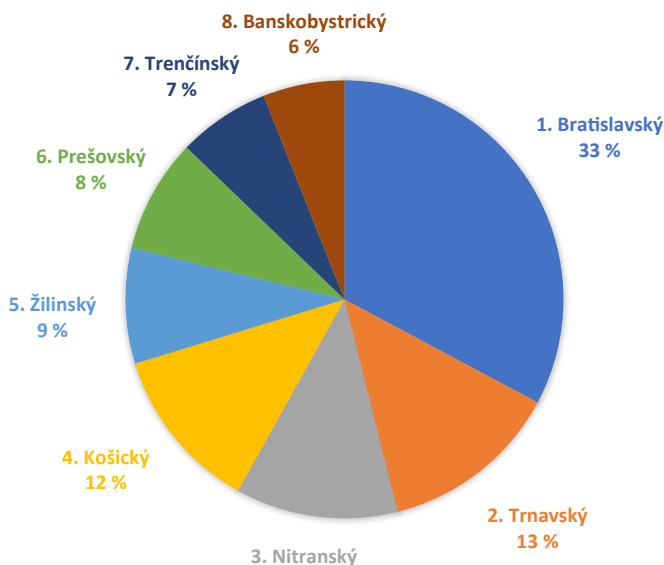
Informace o počtu žen-migrantek nejsou dostupné. Statistiky migračního úřadu uvádějí podíl žen-žadatelek o azyl, azylantek či cizinek s doplňkovou ochranou jen částečně. Statistiky UHCP nedělají rozdíl mezi muži a ženami, pokud jde o jednotlivé druhy a účely pobytů. Ze statistik Eurostatu je zřejmé, že na Slovensku převažuje imigrace mužů

nad imigrací žen (Eurostat 2018). Ženám-migrantkám je na Slovensku věnováno relativně málo pozornosti, a to navzdory tomu, že rovnost a předcházení diskriminaci, jakož i specifická ochrana zranitelných skupin cizinců, včetně žen, patří mezi principy *Integrační politiky SR* (MPSV SR 2014).

Regionální rozložení cizinců na Slovensku

Pokud jde o regionální rozložení cizinců v SR, nejvíc jich dlouhodobě žije v Bratislavském kraji (graf 8), následují Trnavský, Nitranský a Košický kraj. Za těmito rozdíly lze vidět zejména rozvoj automobilového průmyslu ve městech Nitra, Bratislava a Trnava a vysokou poptávku po pracovní síle u velkého množství subdodavatelských firem.

Graf 8: Podíl cizinců v jednotlivých krajích SR v roce 2021

Zdroj: Statistiky UHCP

Ukrajinci, jichž je na Slovensku mezi občany třetích zemí nejvíc, žijí dle údajů UHCP převážně na západním a na východním Slovensku, které je nejbližší hranicím s Ukrajinou, a to téměř ve stejné míře. Jak jsme již uvedli, druhou nejpočetnější skupinou státních příslušníků třetích zemí

po Ukrajincích jsou Srbové. Většina srbských pracovních migrantů žije a pracuje na západním Slovensku, a to zejména v Bratislavském kraji, převážně v oboru automobilového průmyslu a v subdodavatelských firmách automobilek. (MPSV SR 2014)

V Bratislavském kraji žilo k 31. 12. 2020 celkem 51 000 cizinců, z toho 33 497 byli státní příslušníci třetích zemí. Pro srovnání: během posledních 10 let počet občanů třetích zemí narostl čtyřnásobně (MV SR 2010; UPSVR 2022).

Situace v Bratislavě, jako hlavním městě Slovenska, je z pochopitelných důvodů (geografická poloha, pracovní příležitosti) výrazně odlišná od zbytku Slovenska. Ke konci prosince 2020 žilo v Bratislavě přesně 40 237 cizinců⁴⁰, o rok později, ke dni 31. 12. 2021, jich tam již bylo evidováno s platným pobytem celkem 41 952, z toho 20 829 s přechodným pobytem (občané třetích zemí) a 21 121 s trvalým pobytem (občané EU i třetích zemí). Jak jsme uvedli výše, koncem roku 2020 mělo na Slovensku oprávněný pobyt o něco více než 167 000 cizinců, z čehož plyne, že cizinci žijící v Bratislavě tvořili/tvoří cca 26 % z celkového počtu cizinců v SR a asi sedm procent z celkového počtu obyvatel Bratislavy. Z hlediska poměru k majoritní populaci nejvíce cizinců žije v okrese Bratislava I (Staré Mesto), kde se jejich podíl na celkové populaci blíží k 18 %, a v okrese Bratislava III, kde žije kolem 12 % cizinců. Z hlediska

Tabulka 3: Statistický přehled počtu platných pobytů státních příslušníků třetích zemí ve městě Bratislava k 31. 12. 2021 členěný podle druhu pobytu a podle jednotlivých okresů města Bratislava

Okresy v rámci města Bratislava	Přechodný pobyt	Trvalý pobyt	Tolerovaný pobyt	Celkem
Bratislava II.	5 248	2 014	0	7 262
Bratislava III.	5 021	2 155	0	7 176
Bratislava IV.	4 254	1 462	0	5 716
Bratislava I.	3 031	1 658	0	4 689
Bratislava V.	3 275	1 074	2	4 351
CELKEM	20 829	8 363	2	29 194

Zdroj: Statistiky UHCP

40 Údaje o počtu cizinců poskytlo UHCP.

absolutního počtu nejvíce cizinců žije v Bratislavě II (8 376).⁴¹ Pro ilustraci uvádíme ještě přehled počtu pobytů státních příslušníků třetích zemí a pobytů občanů EU na území SR v městě Bratislava.

Tabulka 4: Statistický přehled počtu platných trvalých pobytů občanů EU na území SR ve městě Bratislava k 31. 12. 2021 členěný podle jednotlivých okresů města Bratislava

Okresy v rámci města Bratislava	Trvalý pobyt
Bratislava I.	3 249
Bratislava II.	3 128
Bratislava IV.	2 307
Bratislava III.	2 155
Bratislava V.	1 919
CELKEM	12 758

Zdroj: Statistiky UHCP

4.2 Popis integračních strategií na národní a místní/regionální úrovni

V této kapitole nabízíme přehled existujících strategických dokumentů a jejich historický vývoj.

Národní integrační rámec

Pojem „integrace cizinců“ se na Slovensku objevil a užívá se jej v dokumentech státních orgánů i nevládních organizací přibližně od vstupu SR do EU po roce 2004. Tehdy se z prostředků Evropského sociálního fondu povedlo financovat první projekty zaměřené na zmapování zahraniční migrace na Slovensku a na podporu integrace cizinců a začalo se o tomto

⁴¹ Údaje o počtu obyvatel Bratislavy k 31. 12. 2020 a k 31. 12. 2021 poskytlo UHCP.

tématu diskutovat i na odborných fórech. Přesněji tento pojem definuje *Slovenská integrační politika*⁴², jíž se věnuje v další části i tato kapitola.

Slovenská integrační politika je formálně tvořena jednak národními strategickými dokumenty a jednak nástroji její implementace – vnitrostátními právními normami s přesahy evropského práva a jeho právních institutů. Zahrnuje i další nástroje, které zatím nejsou početné, a to opatření a dokumenty přijímané na úrovni samospráv. Níže nabízíme stručnou historickou exkurzi vývoje těchto politik na Slovensku.

Pokud jde o národní strategické dokumenty, po rozdělení Československa byly prvním a na dlouhá léta posledním dokumentem upravujícím základní principy v oblasti migrační politiky *Zásady migrační politiky Slovenské republiky*⁴³ přijaté v roce 1993. Tento dokument v duchu doby vyzýval cizince k „podřízenosti suverénní moci Slovenské republiky“ a „respektování jejího právního pořádku“. Zásady neobsahovaly principy začleňování cizinců a poprvé se potřeba přijetí modernějšího strategického dokumentu objevila teprve po zhruba 12 letech, kdy ministerstvo vnitra po vstupu do EU přijalo v roce 2005 první *Koncepci migrační politiky Slovenské republiky*⁴⁴. Tento dokument se již okrajově zabýval také integrací cizinců a byl prvním krokem k samostatné integrační strategii, neboť na jeho základě vláda v roce 2007 uložila ministryni práce, ministru vnitra a místopředsedovi vlády přijmout „účinná opatření pro zabezpečení úkolů spojených s vytvářením podmínek souvisejících s integrací migrantů do společnosti a na jejich základě vytvořit právní, legislativní a finanční podmínky a přesun určitých kompetencí ze státní správy na místní samosprávy a nevládní organizace“.

V roce 2009 Ministerstvo práce, sociálních věcí a rodiny (MPSVR SR) přijalo první samostatný dokument pojednávající o začlenění cizinců: *Koncepci integrace cizinců ve Slovenské republice*⁴⁵ (MPSV SR 2009). Na jejím vypracování se již podílela široká škála aktérů: nejen ministerské resorty, ale i zástupci samospráv, akademici, Mezinárodní organizace pro migraci (IOM), nevládní organizace pracující s migranty a také samotní

42 V originále „Slovenská integračná politika“ (pozn. překl.).

43 V originále „Zásady migračnej politiky Slovenskej republiky“ (pozn. překl.). Zásady migrační politiky SR byly přijaty Usnesením vlády č. 846/1993 Z. z. a jejich text není dostupný online. Dostupný je pouze text, který ukládal povinnost konkretizovat opatření zabezpečující realizaci úkolů vyplývajících ze zásad migrační politiky Slovenské republiky schválených tímto usnesením: www.vlada.gov.sk/uznesenia/1994/1227/uz_1258_1994.html.

44 V originále „Konceptia migračnej politiky Slovenskej republiky“ (pozn. překl.). Koncepce byla přijata usnesením vlády č. 11/2005. Text tohoto dokumentu není dostupný online.

45 V originále „Konceptia integrácie cudzincov v Slovenskej republice“ (pozn. překl.). Koncepce byla přijata usnesením vlády č. 45/2014.

zástupci migračních komunit působících na Slovensku. Podobně jako česká koncepce integrace cizinců z roku 2005, i ta slovenská se odvolávala na *Společné základní principy politiky integrace přistěhovalců v Evropské unii* z roku 2005 a vyzvala k podpoře a účasti přistěhovalců na demokratickém procesu a tvorbě integračních politik a opatření, zejména na lokální úrovni.

Po parlamentních volbách (SR má jednokomorový parlament – pozn. překl.) v červnu 2010 se změnilo zastoupení v Národní radě Slovenské republiky⁴⁶, jelikož novou vládu zformovaly pravicové strany, což přispělo k poměrně radikálnímu posunu v chápání problematiky zahraniční migrace ve Slovenské republice. V *Programovém prohlášení vlády SR 2010–2014* ze srpna 2010 se v části 4.2 *Vnitřní pořádek a bezpečnost* uvádí, že Vláda SR zkvalitní mechanismy managementu migrace a integrace cizinců, přičemž se zdůrazňovalo sladění a harmonizace postupů a politik v těchto oblastech. Programové prohlášení vlády v částech týkajících se migrantů znělo více než přínosně, prospěšně a progresivně (SBA 2014).

Na Slovensku od roku 2014 do současnosti (2021) platí již druhá verze integrační strategie státu, *Integrační politika Slovenské republiky*⁴⁷ (dále též jako „Integrační politika“). Tento dokument z dílny MPSV SR byl (je) moderním strategickým dokumentem, který měl sloužit k zavádění opatření potřebných k začlenění cizinců do společnosti prostřednictvím konkrétních a detailních akčních plánů (MPSV SR 2017). Integrační politika kladla důraz kromě jiného na začleňování cizinců na regionální a lokální úrovni, na zaměstnanost cizinců, na zapojení do systému zdravotního a sociálního zabezpečení, umožnění rovného přístupu ke vzdělávání, jazykovou způsobilost a podporu získání adekvátního bydlení (LLP 2020). Vyzývala k zapojování vyšších územních celků (krajů) jako gestorů realizace jednotlivých opatření a opakovala, že k integraci cizinců má docházet zdola, *bottom up* přístupem na lokální úrovni.

Zda se cíle Integrační politiky po sedmi letech její existence daří naplňovat alespoň interně, není snadné posoudit, neboť neexistuje evaluace jejich dosahování a poslední monitoring plnění opatření Integrační politiky proběhl v roce 2017. Usnesení Vlády SR č. 405/2018 ze dne 5. 9. 2018 zrušilo povinnost jednotlivých ministrů předkládat MPSV SR zprávu o plnění konkrétních cílů a opatření vyplývajících z Integrační politiky SR za příslušný kalendářní rok, jakož i povinnost ministra práce

46 V originále „Národná rada Slovenskej republiky“ (pozn. překl.).

47 V originále „Integračná politika Slovenskej republiky“ (pozn. překl.). Přijata usnesením vlády SR č. 45/2014.

předkládat na jednáních vlády souhrnnou zprávu o stavu plnění cílů a opatření Integrovaná politika SR. Uvedené značí, že plnění cílů a opatření Integrovaná politika SR se od roku 2018 nesleduje (MPSV SR 2018), a ani navenek tedy k tomuto plnění v současnosti (2021) nedochází.

Jak uvádí slovenská pobočka IOM ve *Výroční zprávě o migraci a azylu* za rok 2018, postupné vyhodnocování kvality každoročních monitoringů a současné výzvy a problémy na slovenském trhu práce poukázaly na to, že *Integrovaná politika SR* potřebuje komplexní aktualizaci. Uvádí též, že (v minulosti) docházelo k určité spolupráci státu s orgány samospráv a jejich sdruženími v oblasti integrace cizinců, a to na půdě MPSV SR a na zasedáních Meziresortní expertní komise pro oblast pracovní migrace a integrace cizinců (MEKOMIC). Na zasedání MEKOMIC byli přizváni zástupci všech samospráv v SR, Sdružení měst a obcí Slovenska a Unie měst Slovenska. MPSV SR vyzvalo v lednu 2018 samosprávné kraje k vyšší míře zapojení a iniciativě z jejich strany (EMN 2020). Poslední zmapovanou aktivitu MPSV SR v této oblasti datujeme do roku 2019, kdy s cílem podpory integrace cizinců začalo MPSV SR pracovat na aktualizaci dokumentu *Integrovaná politika SR*, ale rovněž se tak dělo jen se začleněním na jednu z oblastí, a to na integraci na trhu práce.

Jediným pozitivním signálem dokládajícím zaměření na úroveň samospráv je *Strategie pracovní mobility cizinců ve Slovenské republice*⁴⁸ (dále jen jako „Strategie pracovní mobility“), kterou schválila vláda SR ještě v roce 2018 a která upravila některá další opatření na podporu integrace cizinců specificky opět v oblasti integrace na trh práce. V tomto tématu Strategie pracovní mobility navazuje na Integrovaná politika a zdůrazňuje i zapojení regionální a lokální úrovně. Mezi její hlavní opatření spadají:

- Vypracovat lokální integrovaná strategie jako důležitý nástroj udržování sociální koheze, prevence konfliktů, segregace a ghettoizace v rámci aktualizace *Integrovaná politika SR*.
- Vytvářet podmínky pro implementaci *Integrovaná politika* na regionální a lokální úrovni.
- Podporovat spolupráci neziskových organizací s orgány veřejné správy.
- Efektivněji využívat existující finanční nástroje na podporu rozvoje nájemního bydlení. Strategie se přímo obrací k obcím a městům a povzbuzuje je k efektivnějšímu využívání příspěvku ze Státního fondu rozvoje bydlení.

⁴⁸ V originálu „Stratégia pracovnej mobility cudzincov v Slovenskej republike“ (pozn. překl.).

- Na úrovni měst a obcí vytvořit lokální platformu regionálního sociálního dialogu, která by plnila funkci výměny informací mezi různými institucemi, zejména mezi samosprávou města, oddělením cizinecké policie, úřadem práce, sociálních věcí a rodiny, regionálními pobočkami sociální pojišťovny (správy sociálního zabezpečení – pozn. překl.) a zdravotních pojišťoven, obvodním úřadem, daňovým úřadem, většími zaměstnavateli, personálními agenturami, vzdělávacími institucemi apod.

MPSV SR zároveň přijalo také dokument s názvem *Akční plán migrační politiky v podmínkách Ministerstva práce, sociálních věcí a rodiny Slovenské republiky na roky 2018–2020*, jehož obsah byl velmi stručný. Integraci cizinců se věnoval v bodu 2.3, kde vyzval k zavádění uplatňování integračního mainstreamingu (s přihlédnutím ke specifickým právním postavení žen, nezletilých, osob se zdravotním postižením, cizinců s udělenou mezinárodní ochranou a migrantů v seniorském věku) do přípravy a tvorby legislativy, vytváření nových resortních politik a právních předpisů v kontextu dopadu těchto opatření do oblasti integrace migrantů (MPSV SR 2017).

Uvedený akční plán však rovněž ve svém úvodním textu konstatuje: „Jelikož Ministerstvo práce, sociálních věcí a rodiny Slovenské republiky připravuje dvě rozsáhlé aktivity a) vypracování materiálu ‚Strategie pracovní mobility cizinců ve Slovenské republice‘; b) aktualizaci materiálu ‚Integrační politika Slovenské republiky‘, neuvádí v předkládaném návrhu Akčního plánu migrační politiky v podmínkách Ministerstva práce, sociálních věcí a rodiny Slovenské republiky na roky 2018–2020 jiná opatření. Všechna opatření důležitá z hlediska věcné působnosti resortu práce se již nachází, anebo budou nacházet ve dvou výše uvedených materiálech.“

Vzhledem k tomu, že – jak jsme uvedli výše – MPSV SR přestalo vyvíjet aktivity v oblasti integrační politiky již zhruba kolem roku 2018, klademe si otázku, kdo je ve skutečnosti odpovědný za nečinnost resortu v tomto tématu a za neplnění úkolů, ke kterým se v minulosti zavázal. Povolební změnou ministra práce v roce 2020 totiž nedošlo k žádné změně ani pokroku, naopak se jeví, jako by téma integrace cizinců zcela pozbylo svého pána (Meššová 2021).

Na Slovensku proces rozpoznávání a formulování politik s rostoucím počtem usazujících se cizinců proběhl v minulosti na národní úrovni a částečně již probíhá i na té lokální. Ve skutečném životě však momentálně k reálné podpoře integrace cizinců systematicky nedochází. Jejich začleňování do společnosti „se děje“ nekontrolovaně, individuálně,

působením různých objektivních a subjektivních faktorů. Integrace probíhá prostřednictvím právních nástrojů upravujících její dílčí oblasti (např. zákony v oblasti sociálního zabezpečení, zákon o pobytu cizinců, zákony upravující přístup ke vzdělání nebo zdravotní péči apod.), z vůle cizinců a jejich okolí, *ad hoc* prostřednictvím integračních aktivit různých subjektů mezivládního a nevládního sektoru nebo působením a aktivitami některých cizineckých komunit.

Závěrem lze tedy konstatovat, že pro slovenské vlády posledních 10 let stále není integrace cizinců úplnou prioritou. Mezi lety 2009 a 2014 nastal určitý pokrok, po němž následovalo zpomalení tempa a aktivit MPSV SR a následný útlum. Pokud jde o rozpoznávání nutnosti převést některé důležité procesy na samosprávu, zde však před pěti lety začala nová éra rodící se potřeby „integrace zdola“, o které píšeme více v podkapitole o lokální úrovni.

Lokální strategie

Slovenská legislativa explicitně neupravuje kompetence nebo povinnosti vyšších územních samosprávných celků nebo měst a obcí v oblasti integrace cizinců. I navzdory tomu a (v porovnání s dalšími zeměmi tohoto projektu) nízkým počtům cizinců žijících na Slovensku již určité právní nástroje pro integraci cizinců dostupné jsou. Obce, které své cizinecké komunity rozpoznaly (v zákonné definici svých obyvatel), se mohou rozhodnout, zda a jakým způsobem budou jejich integraci prostřednictvím těchto nástrojů napomáhat. Na této situaci se podepsala skutečnost, že ani na národní úrovni v současnosti (2021) není realizována strategická představa, chybějí mechanismy, které by ji podporovaly a požadovaly.

Přelomovým momentem v přístupu k „integraci zdola“ však byl již projekt iniciovaný v roce 2014 Sdružením měst a obcí Slovenska: Budování kapacit na úrovni místní samosprávy v oblasti integrační politiky (dále též jako Projekt BUK).⁴⁹ V samosprávě otevřel téma zvyšování kvality života a integrace státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou často dlouholetými obyvateli měst a obcí, a to prostřednictvím tvorby samostatných veřejných politik zaměřených na integraci cizinců. Město Bratislava,

49 Více informací o projektu BUK: <http://cvek.sk/buk-budovanie-kapacit-na-urovni-miestnej-samospravy-v-oblasti-integracnej-politiky-2/>.

jež má nejvyšší podíl cizinců ze všech měst na Slovensku, však do tohoto procesu ještě zapojeno nebylo a doposud žádnou strategii nemá.

Projekt vyškolil volené představitele a zaměstnance 28 městských úřadů⁵⁰ a intenzivně zapojil následujících sedm měst: Banská Bystrica, Prievidza, Svidník, Michalovce, Dolný Kubín, Snina a Senec do pilotního schématu tvorby lokálních strategií inkluze státních příslušníků třetích zemí. V rámci projektu vzniklo sedm originálních strategií a bylo navrženo, přijato, zapracováno a do praxe uvedeno více než pět (plánovaných) opatření. Část z nich se povedlo uskutečnit již během realizace projektu – počáteční setkání zástupců měst se zástupci komunit státních příslušníků třetích zemí za účelem mapování jejich potřeb a potenciálu přínosů, budování multikulturního prostředí, interkulturní vzdělávání či laická výuka cizích jazyků s podporou státních příslušníků třetích zemí.

Navzdory velmi negativnímu diskurzu spojenému s tématem uprchlíků, který se vědomě a účelově používal jako argument proti Projektu BUK („pilotní města jsou budoucími branami pro přijímání uprchlíků na Slovensku“), výsledkem čehož dvě města nakonec své integrační strategie nepřijala, se v pěti městech podařilo zpracované veřejné politiky zavést do praxe.

Ve městech Banská Bystrica, Prievidza, Svidník, Michalovce a Dolný Kubín byly lokální strategie integrace státních příslušníků třetích zemí přijaty, resp. městská zastupitelstva vzala na vědomí, že navrhovaná opatření vstupují do praxe. Ve Svidníku je jedním z bodů Akčního plánu zapracování problematiky do budoucího *Programu hospodářského a sociálního rozvoje* města (dále „PHSR“). Ve městě Dolný Kubín došlo k rozšíření strategie z cílové skupiny slovenských občanů i na cizince, přičemž státní příslušníci třetích zemí v ní tvoří samostatnou cílovou skupinu.

Některé samosprávy se v současnosti (2021) začaly aktivněji zapojovat do aktivit v oblasti integrace cizinců, a to také díky implementaci tříletého projektu KapaCITY – podpora integrace migrantů na lokální úrovni, který realizovaly čtyři nevládní organizace (Liga za lidská práva, Centrum pro výzkum etnicity a kultury, Nadace Milana Šimečky a Marginal) (EMN 2020). Projekt KapaCITY oslovil města Banská Bystrica, Trnava a Bratislava a Košický samosprávný kraj. Banská Bystrica

---

50 Zapojena byla následující města: Svidník, Michalovce, Košice, Prešov, Humenné, Senec, Poprad, Vranov nad Topľou, Hanušovce nad Topľou, Žilina, Zvolen, Žiar nad Hronom, Dolný Kubín, Snina, Prievidza, Ružomberok, Liptovský Mikuláš, Banská Bystrica, Považská Bystrica, Trnava, Trenčín, Leopoldov, Hlohovec, Sereď, Modrý Kameň, Brezno, Handlová, Bánovce nad Bebravou.

navázala na *Strategii budování kapacit na úrovni místní územní samosprávy v oblasti integrační politiky* z roku 2015 a v košickém regionu se opřeli o opatření *Cestovní mapy řízené migrace*, které je součástí PHSR na roky 2016–2022 (PHSR 2015).

Město Košice rozvinulo aktivity v oblasti integrace cizinců a připravilo *Koncepci integrace cizinců ve městě Košice*⁵¹ v květnu 2018 ve spolupráci s nevládní organizací ETP Slovensko v projektu INTEGRA – integrace státních příslušníků třetích zemí skrze městská partnerství.⁵²

Alternativní možnosti

Dle zákona č. 448/2008 Z. z., o sociálních službách⁵³ (dále „zákon o sociálních službách“), si obec vypracovává komunitní plán sociálních služeb a vyšší územní samosprávný celek pak koncepci rozvoje sociálních služeb. Obec vypracovává a schvaluje komunitní plán sociálních služeb na základě národních priorit rozvoje sociálních služeb, ve kterém zohledňuje místní specifika a potřeby fyzických osob v oblasti sociálních služeb poskytovaných ve svém územním obvodu, určuje potřeby rozvoje sociálních služeb a personální, finanční, provozní a organizační podmínky pro jejich zabezpečení. Vyšší územní samosprávný celek vypracovává a schvaluje koncepci rozvoje sociálních služeb na základě národních priorit rozvoje sociálních služeb a komunitních plánů sociálních služeb obcí ve svém územním obvodu.

*Program hospodářského a sociálního rozvoje*⁵⁴ je základním a klíčovým dokumentem pro řízení samosprávy na úrovni samosprávného kraje i na úrovni obcí a měst. Samospráva vychází při jeho formulování ze znalosti situace a konkrétních potřeb obyvatel, podnikatelů, zájmových skupin a dalších subjektů na konkrétním území. Zákon č. 538/2009 Z. z., o podpoře regionálního rozvoje (dále „zákon o podpoře regionálního rozvoje“), sice pojmy jako integrace cizinců, migrace nebo začleňování cizinců neužívá, navzdory tomu však implicitně tato témata obsahuje. Dle § 3 odst. 2 citovaného zákona se podpora regionálního rozvoje zaměřuje

51 Dostupná na: http://etp.sk/wp-content/uploads/2019/02/Kosice-City-Integration-Agenda_SK.pdf.

52 Více informací z: <https://etp.sk/integra-integracia-statnych-prislusnikov-tretich-krajin-prostrednictvom-mestskych-partnerstiev/>.

53 Zákon č.448/2008 Z. z., o poskytování sociálních služeb, ve znění zákona č. 455/1991 Z. z., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů.

54 Na základě zákona č. 538/2009 Z. z., o podpoře regionálního rozvoje.

kromě jiných témat i na předcházení sociálního vyloučení a zmírňování jeho negativních důsledků, podporu rovnosti příležitostí na trhu práce, podporu znevýhodněných komunit a na rozvoj multikulturní společnosti v regionu včetně multikulturního dialogu, spolupráce a tolerance v regionech a sídlech.

Ustanovení § 11 zákona č. 5/2004 Z. z., o službách zaměstnanosti a o změně a doplnění některých zákonů (dále „zákon o službách zaměstnanosti“), zase umožňuje v oblasti podpory či udržování zaměstnání obcím, sdružením obcí, občanským sdružením nebo samosprávným krajům vstupovat do partnerství za účelem realizace nějakého projektu nebo programu podpory zaměstnávání uchazečů o zaměstnání.

Lze tedy konstatovat, že i když převážná většina obcí a měst nedisponuje specifickými strategickými dokumenty zaměřenými na integraci cizinců, předpoklady pro zahrnutí tohoto tématu do své působnosti mají i bez přijetí vlastních integračních politik. Mnoho obcí takováto opatření zavádí i prostřednictvím existujících a aktuálně platných dokumentů, jakými jsou:

- Program hospodářského a sociálního rozvoje;
- Akční plán zaměstnanosti;
- Komunitní plán.

Jako příklad můžeme uvést, že samosprávy zapojené do projektu KapaCITY zvolily v rámci existujících nebo rodících se městských či regionálních strategií přístup k cizincům jako k vlastní cílové skupině se specifickými potřebami. Stalo se tak v rámci *Komunitního plánu sociálních služeb v Banské Bystrici*⁵⁵ a v Trnavě a v rámci *Koncepcie sociální inkluze Bratislavského samosprávného kraje na roky 2020–2030*⁵⁶. *Manuál participativního plánování Metropolitního institutu Bratislava* (MIB 2021) se věnuje cizincům jako jedné z komunit, které je potřeba při tvorbě politik a realizaci opatření oslovit a vyslyšet jejich potřeby. *Komunitní plán sociálních služeb města Bratislava na roky 2019–2021* po svém vzniku analyzoval i specifickou situaci cizinců ve městě a do jeho tvorby zapojil i NNO poskytující služby cizincům. Ti jsou zohledňováni i v připravovaném PHSR na roky 2023–2030 a ve vstupní zprávě přípravy *Integrované územní strategie Košického samosprávného kraje* (PHSR 2015).

55 *Komunitní plán sociálních služeb mesta Banská Bystrica na roky 2021–2027* dostupný na: <https://cdn.banskabystrica.sk/2020/11/Komunitný-plán-mesta-Banská-Bystrica-na-roky-2021-2027.pdf>.

56 Dostupná z: https://bratislavskykraj.sk/mdocs-posts/06-koncepcia-socialnej-inkluzie-2020-2030_koncepcia/, a rovněž její zkrácená verze: https://bratislavskykraj.sk/wp-content/uploads/2020/10/brozura_koncepcia-socialnej-inkluzie_210x210mm_final.pdf.

4.3 Nastavení výchozích legislativních podmínek a cílů integrace

V této kapitole pojednáváme krátce o základních právních normách upravujících kompetence měst, obcí a samosprávných celků uskutečňovat aktivity zaměřené na začleňování cizinců, svých obyvatel cizího původu. Ze všech zákonů, které provázejí cizince procesem integrace do společnosti, jsme pro účely této monografie vybrali jen ty nejzásadnější.

Z popisu vybraných ustanovení zákona o pobytu cizinců a zákona o státním občanství SR bude čtenáři pravděpodobně zřejmé, že Slovensko nezavedlo žádné oficiální integrační programy a že s definicí integrace ani míry integrace slovenská legislativa zatím nepracuje, ač některé její prvky již slouží úřadům jako kritérium pro přiznání pobytu nebo udělení slovenského občanství.

Zákon o obecním zřízení⁵⁷

Zákon o obecním zřízení (č. 369/1990 Z. z.) upravuje povinnost obce pečovat o všestranný rozvoj jejího území a o potřeby jejích obyvatel zejména v oblasti bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy a spojů, sdílení informací, výchovy a vzdělávání, celkového kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku. Plnoprávným obyvatelem obce je osoba, jež má na území obce trvalý pobyt, tj. občan SR s přihlášeným trvalým pobytem v dané obci nebo cizinec s uděleným trvalým nebo dlouhodobým pobytem v SR a s registrovaným místem pobytu v dané obci. Cizinci s uděleným přechodným pobytem a s registrovaným pobytem v dané obci mají též právo podílet se na samosprávě, ale jen s jistými omezeními svých politických práv – aktivního a pasivního volebního práva a práva hlasovat o důležitých otázkách života a rozvoje obce v referendu.

Dle dikce tohoto zákona obec vytváří a chrání zdravé podmínky a zdravý způsob života a práce svých obyvatel, chrání životní prostředí, jakož i vytváří podmínky pro zabezpečování zdravotní péče, na vzdělávání, kulturu, osvětovou činnost, zájmovou uměleckou činnost, tělesnou kulturu a sport. S problémem, že za obyvatele města se nepovažuje ten, kdo ve městě skutečně žije a pracuje, ale jen občan s nahlášeným a cizinec s uděleným trvalým nebo dlouhodobým pobytem a s registrovaným

⁵⁷ V originálu „Zákon 369/1990 Zb. o obecnom zriadení“.

místem pobytu v dané obci, se však potýkají samosprávy obecně, předpokládáme proto, že ke změně této právní úpravy dojde časem z podnětu samospráv.

Zákon o samosprávných krajích⁵⁸

Dle tohoto zákona (zákon č. 302/2001 Z. z.) je obyvatelem samosprávného kraje, a tedy i cílovou skupinou případných integračních opatření, osoba, která má trvalý pobyt v obci na jeho území. Na výkonu samosprávy se může, s výjimkami uvedenými v zákoně, podílet i osoba, pokud má jako cizinec povolen dlouhodobý pobyt. Samosprávný kraj při výkonu samosprávy pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých obyvatel. Za problematické v tomto případě považujeme fakt, že citovaný zákon odkazuje ve své definici dlouhodobého pobytu na již dlouho neplatný zákon o pobytu cizinců, který byl v roce 2011 zrušen a nahrazen modernějším „následovníkem“.

Zákon o pobytu cizinců⁵⁹

Na rozdíl od České republiky se Slovensko nevydalo cestou zavádění povinných integračních opatření. Zákony neukládají cizincům žádné konkrétní integrační podmínky pro udělení či obnovení pobytu, jako je prokazování jistých znalostí jazyka nebo absolvování orientačních nebo adaptačně-integračních kurzů. Stejně však neurčují ani to, co se považuje za integraci, ani to, jak se posuzuje její míra v případě zrušení pobytu. A to je z hlediska právní jistoty cizinců jako účastníků těchto řízení nešťastné. Zákon o pobytu cizinců (č. 404/2011 Z. z.) pracuje s některými prvky podobnými integračním opatřením nebo s pojmem „míra integrace“. K míře integrace přihlíží cizinecká policie např. při udělování trvalého pobytu na 5 let nebo trvalého pobytu na neomezený čas pro státního příslušníka třetí země. Zda jde o sociální vazby, integraci na trhu práce, nebo komplex různých hledisek, však není známo.

58 V originálu „Zákon č. 302/2001 Z. z. o samosprávě vyšších územných celkov (zákon o samosprávných krajoch)“.

59 V originálu „Zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov“.

Z aplikační praxe však lze usoudit, že se jedná zejména o rodinné vazby na Slovensku, ke kterým oddělení cizinecké policie přihlíží především.

Tento přístup kritizuje mezinárodní průzkum politik integrace MIPEX (2014–2019). Migrantů ze zemí mimo EU, kteří hledají v procesu integrace stabilnější právní postavení, musí dle MIPEXu pro získání trvalého pobytu na Slovensku projít řízením, které je výrazně ovlivněno vůli úředníků (MIPEX 2020).

K rodinné situaci může cizinecká policie podobným způsobem přihlídnout při odnětí práva na pobyt občana Unie nebo jeho rodinného příslušníka a při jejich vyhoštění. Další ustanovení zákona již na míru integrace neodkazují. Navzdory tomu se některá ustanovení implicitně váží například k existenci rodinných vazeb cizince na Slovensku. Cizinecká policie například může zvážit, zda zruší přechodný pobyt cizince/cizinky v zákonem uvedených případech, pokud by důsledky zrušení jeho/jejího pobytu byly nepřiměřené s ohledem na důvod zrušení, zejména s přihlédnutím k soukromému a rodinnému životu.

Další zákony

Dalším z právních nástrojů, který může sloužit k podpoře integrace cizinců na lokální úrovni, je i **zákon o sociálních službách**⁶⁰. Ve smyslu tohoto zákona mohou obce přijímat vlastní nástroje sociální integrace a různé integrační programy v rámci své sociální politiky. Zákon v § 4 a § 83 rovněž stanovuje, že pokud se při analýze identifikuje, že v rámci komunitní práce je potřeba podpořit začlenění jisté skupiny cizinců, je možné uskutečňovat příslušné aktivity. V teorii jsou možné i případné synergie na podporu menšinových kultur. Uvedené možnosti splňují jisté atributy strategického přístupu na lokální úrovni.

Jak jsme již uvedli výše, Česká i Slovenská republika považují moment udělení státního občanství za jakési formální či právní završení procesu integrace cizince do společnosti. Na základě slovenského **zákona o státním občanství**⁶¹ (zákon č. 40/1993 Z. z.) může cizinec požádat o udělení slovenského občanství především tehdy (pokud zákon nestanoví jinak), pokud má na Slovensku alespoň osm let trvalý pobyt. Přísné podmínky pro udělení občanství spočívající v prokázání znalosti slovenského jazyka

60 V originále „Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov“.

61 V originále „Zákon č. 40/1993 Z. z. o štátnom občianstve Slovenskej republiky“.

a reálií společenského a kulturního života SR by bylo zároveň možno považovat za znak hluboké ekonomické, jazykové a sociální integrace cizince. Výzvou pro zákonodárce do budoucna bude zejména upřesnění a metodologické vymezení zákonných požadavků znalosti jazyka nebo historie a reálií Slovenské republiky. Ty jsou stanoveny vágně a nejsou k nim dostupné žádné studijní materiály, kterými by se mohl cizinec při přípravě k pohovoru řídit.

4.4 Institucionální rámec a kompetence klíčových aktérů včetně obcí

Tato kapitola přináší čtenáři stručný přehled všech státních i samosprávných aktérů působících v oblasti integrace cizinců na Slovensku.

Od roku 2007 je hlavním aktérem a koordinátorem integrace cizinců na národní úrovni **Ministerstvo práce, sociálních věcí a rodiny SR**.⁶² Koordinuje záležitosti týkající se pracovní migrace a integrace a také realizaci navržených integračních opatření ve spolupráci s ostatními ústředními orgány státní správy, samosprávy a sociálními partnery. Práci na této agendě je též pověřena **Meziresortní expertní komise pro oblast pracovní migrace a integrace cizinců**, poradní orgán ministra práce, sociálních věcí a rodiny pro realizaci úkolů v oblasti migrační a integrační politiky Slovenské republiky.

Některé právní a administrativní oblasti spadají do působnosti Ministerstva vnitra SR (MV SR). Věnuje se jim zejména Migrační úřad Ministerstva vnitra Slovenské republiky, Řídící Výbor pro migraci a integraci, který působí jako poradní orgán ministra vnitra, Úřad pohraniční a cizinecké policie Prezidia policejního sboru a také Odbor státního občanství podřízený Sekci vnitřní správy MV SR.

Migrační úřad Ministerstva vnitra Slovenské republiky (dále „Migrační úřad“)⁶³ je odborným útvarům ministerstva vnitra na úseku azylu, integrace azylantů a cizinců, kterým byla poskytnuta doplňková ochrana. Věnuje se především tvorbě azylové politiky, ale podílí se též na tvorbě integrační a migrační politiky.

62 Více informací lze najít na: www.employment.gov.sk/en/information-foreigners/living-conditions-foreigners/.

63 Více o Migračním úřadu lze najít na oficiální stránce: www.minv.sk/?migracny-urad-mv-sr.

Úřad pohraniční a cizinecké policie Prezidia policejního sboru⁶⁴ má ve své kompetenci velké množství úloh, které souvisejí s kontrolou hranic a pobytového režimu cizinců v SR, ale účastní se i tvorby strategických dokumentů a z jeho dílny je také zákon o pobytu cizinců a všechny jeho novelizace. **Oddělení cizinecké policie a Ředitelství pohraniční a cizinecké policie** podřízené UHCP rozhodují o žádostech o udělení pobytu, jakož i o jeho zrušení nebo o odvoláních proti jeho zrušení. V praxi tak často v řízeních posuzují míru integrace cizince v SR nebo jeho sociální vazby.

Odbor státního občanství Sekce veřejné správy MV SR je zařazen na Oddělení správním, státního občanství a matrik. Má na starosti posuzování a rozhodování žádostí o udělení státního občanství SR a tím v jistém smyslu posuzuje i integraci cizince do společnosti za účelem udělení nebo neudělení státního občanství SR. Vzhledem k tomu, že tento zákon pojmy „integrace“ ani „začlenění“ neužívá, lze za účelem výkonu činnosti tohoto odboru hovořit spíše o zákonných podmínkách prokazujících ekonomickou prospěšnost či samostatnost cizince při vyhodnocení jeho přínosu pro SR.

Do roku 2018 měly povinnosti související s integrační politikou i **další ústřední státní orgány**, jako Ministerstvo školství, vědy, výzkumu a sportu SR, Statistický úřad SR, Ministerstvo zahraničních věcí a evropských záležitostí SR nebo Ministerstvo hospodářství SR (Ministerstvo průmyslu, pozn. překl.). V roce 2018, jak uvádíme výše, usnesení vlády SR č. 405/2018 zrušilo povinnost jednotlivých zapojených ministrů předkládat MPSV SR zprávu o plnění konkrétních cílů a opatření vyplývajících z Integrační politiky SR za příslušný kalendářní rok, jakož i povinnost ministra práce předkládat na jednání vlády souhrnnou zprávu o stavu plnění cílů a opatření Integrační politiky SR. V době přípravy této zprávy se nám nepodařilo zjistit žádné nové informace o aktualizaci Integrační politiky SR. Zdá se, že ani po nástupu nového ministra práce po volbách v roce 2020 integrace cizinců v SR není prioritou MPSV SR ani dalších státních resortů.

Vyšší územní celky nebo **samosprávné kraje** jsou nejvyšší územní samosprávné jednotky na Slovensku. Území vyšších územních celků je identické s územím kraje a na Slovensku jich je osm. V roce 2014 byly samosprávné kraje MPSV SR přímo vyzvány k rozpracování Integrační politiky do akčních plánů odpovídajících jejich regionálním podmínkám

---

64 Více informací lze najít na oficiální stránce UHCP: www.minv.sk/?puhpc.

s termínem do 30. 9. 2014. Akční plán z roku 2017 však již tento pokyn neobsahoval (MPSV SR 2017).

Nevládní organizace jsou zvláštními klíčovými hráči nejen v oblasti integrace cizinců, ale i v procesu tvorby integrační politiky. Po dlouhá léta jsou jim svěřovány i některé úkoly státu v oblasti integrace cizinců. Kromě „práce v terénu“ se věnují i advokacii (připomínkování zákonů v oblasti integrace cizinců). Mezi nejznámější patří Liga za lidská práva, Centrum pro výzkum etnicity a kultury, Marginal, Slovenská humanitní rada, Mareena a Nadace Milana Šimečky.

Mezinárodní organizace pro migraci je svébytnou agenturou OSN na Slovensku. Na základě dohody s Vládou SR se věnuje různým oblastem migrace – od zabezpečování dobrovolných návratů až po různé integrační aktivity a provozování Migračního informačního centra IOM. To se léta podílí také na připomínkování strategických dokumentů a zákonů v oblasti integrace, organizuje odborná setkání a je také členem MEKOMIC a Řídícího výboru pro migraci a integraci (zatímco nevládní organizace byly z obou po roce 2015 vyloučeny).

Obce a města mohou v rámci svých kompetencí a strategických dokumentů přijatých na svých územích napomáhat procesu integrace cizinců, kteří na nich žijí (více o nástrojích obcí a měst píšeme v podkapitole 4.2 *Popis integračních strategií na národní a místní/regionální úrovni*). Navzdory tomu, že některé obce a města již zaznamenaly skokový nárůst počtu pracovních migrantů (Mikušovič 2017) a že vzniká potřeba zabývat se jejich integrací (nemluvě o specifických potřebách těchto cizinců), zdá se, že se tématem integrace cizinců zabývali spíše v těch městech a obcích, které měly možnost se k tomuto tématu vzdělávat nebo kterým byla poskytnuta asistence nebo poradenství ze strany nevládních organizací (resp. zájmových sdružení měst a obcí).

4.5 Financování: mechanismy financování a grantová schémata

Pokud jde o slovenské samosprávy, roste potřeba samostatných grantových schémat, která doposud neexistovala. Jak uvádí doporučení pro stát v příručce „Jak na integraci v samosprávě“ projektu KapaCITY (KapaCITY 2020), aby se samosprávy mohly věnovat integraci cizinců, potřebují veřejné zdroje na navýšení svých kapacit nebo na zohlednění svých potřeb, jež vznikají během poskytování služeb obyvatelům.

Národní úroveň a možnosti financování integračních aktivit samosprávami

Opatření zaměřená na integraci státních příslušníků třetích zemí z prostředků **Azylového, migračního a integračního fondu** jsou implementována převážně na národní úrovni. Rok 2014 byl však dle znění národního programu AMIF z hlediska tématu této zprávy přelomovým, protože došlo k implementaci pilotního projektu BUK, který zásadně přispěl k posunu integrace na regionální a místní úrovni (MV SR 2020). Dosazené výsledky a šíření osvědčených přístupů však vyžadují další podporu (finanční i kapacit). Připravené postupy a doporučení samosprávy doposud nevyužívaly pravděpodobně z důvodu nedostatečných odborných kapacit pro implementaci projektů.

Na základě zkušeností z projektu KapaCITY požaduje konsorcium nevládních organizací projektu KapaCITY posílení samospráv při realizaci místní integrace financováním opatření integrační politiky ze státního rozpočtu, jakož i na projektovém základu v národních programech AMIF a Evropský sociální fond plus (ESF+) na období 2021–2027. Doporučení se dále přimlouvají za zachování dosavadního nastavení financování Evropského rozvojového fondu (ERF) a AMIF, ve kterých Ministerstvo vnitra SR zabezpečovalo potřebných 25 % spolufinancování z vlastního rozpočtu.

V současnosti (2021) mají samosprávy možnost využívat zejména zahraniční finanční zdroje (Granty EHP a Norska, Active Citizens Fund nebo AMIF, který jmenujeme výše). Města a obce mají otevřenou cestu k finančním zdrojům, ale je pro ně těžké zmapovat současnou situaci, své potřeby a potřeby v nich usazených cizinců.

Národní priority („NP“), jak je stanovil dokument *Národní priority rozvoje sociálních služeb na roky 2021–2030* z dílny MPSV SR, upravují možnosti rozvoje sociálních služeb a otevírají prostor i pro začleňování cizinců⁶⁵, a to navzdory tomu, že uvedený dokument cizince ani jiné menšiny jako cílovou skupinu nevnímá. Naplnění konkrétní NP1 (MPSV SR 2021) (tedy Přejít z institucionální na komunitní péči a podporu s cílem zabezpečení dostupnosti různorodých sociálních služeb komunitního charakteru v souladu s potřebami cílových skupin sociálních služeb) není dle odborníků možné např. bez realizace národní

65 V originále: „Národní priority rozvoje sociálních služeb na roky 2021–2030“, dostupné z: www.employment.gov.sk/files/slovensky/rodina-socialna-pomoc/socialne-sluzby/nprss-fin.pdf.

kampaně zaměřené na prosazování rovnosti příležitostí pro osoby ohrožené sociálním vyloučením (z jakýchkoliv důvodů a na jakémkoliv základu). Vycházejíc z takového pojetí by se NP1 měla vztahovat ke všem cílovým skupinám sociálních služeb a jejich sektorům, včetně sektoru sociálních služeb krizové intervence, zejména pro lidi bez domova a marginalizované komunity a za účelem rozvoje komplexních (pobytových i poradenských) sociálních služeb krizové intervence pro oběti domácího násilí. To dává určitý prostor pro úvahy možného využití tohoto nástroje u cílové skupiny cizinců.

Lokální úroveň a její možnosti financování integračních aktivit

Cílené integrační aktivity na Slovensku jsou financovány spíše ze zahraničních zdrojů, slovenská samospráva je však otevřená různým možnostem. Pokud by město nebo obec uměly uvolnit finance na integrační projekty, mohl by jim posloužit například zákon č. 583/2004 Z. z., o rozpočtových pravidlech územní samosprávy.⁶⁶ Finanční schémata měst jsou již teď otevřena aktivitám zaměřeným na integraci cizinců, avšak otázka zní, zda města tuto potřebu vnímají a zda jsou žadatelé institucionalizováni natolik, že o tyto granty mohou žádat i v praxi. Pokud jde o poskytování dotací na různé účely, v zásadě má každá samospráva prostor poskytovat na obecně prospěšné aktivity finanční zdroje. Pokud na daném území působí neziskové organizace, jejichž předmětem činnosti je začleňování cizinců, a samospráva na podporu integrace cizinců žijících na tomto území nezapomněla (anebo ji přímo nevyloučila), přichází v úvahu i tato možnost.⁶⁷

Dle názoru odborníka z Magistrátu hlavního města Bratislavy nástroje na financování integrace cizinců na úrovni obcí a měst existují, a pokud to konkrétní samospráva vnímá, dokáže je také uplatňovat. Jedním dechem však dodává důležitý postřeh: „Stav financí v sociálních službách je žalostný, takže pokud peníze náhodou jsou, priority pro jejich použití jsou jinde.“⁶⁸

66 Ve slovenštině: „Zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy“.

67 Na základě interview s Barbarou Gindlovou a poradcem primátora hlavního města Bratislava Brunem Konečným dne 26. 3. 2021.

68 Na základě interview s poradcem primátora hlavního města Bratislava Brunem Konečným dne 26. 3. 2021.

Participativní rozpočty měst rovněž umožňují financování projektů zaměřených na integraci cizinců, avšak v praxi k tomu dochází spíše sporadicky. Pro ilustraci uvádíme tři iniciativy realizované v minulosti.

– **Projekt městské části Bratislava – Nové Mesto (2015): Multi-Kulti Dimitrovka**⁶⁹

Městská část Bratislava – Nové Mesto má nejpočetnější asijskou menšinu na Slovensku. Projekt přijatý v roce 2015 a realizovaný v roce 2016 byl zaměřen na prolomení jazykových bariér. Vietnamské děti se díky němu učily vietnamsky a jejich rodiče zase slovensky. Projekt skončil v participativním rozpočtu těsně pod čarou, ale díky vytrvalé iniciativě se povedlo získat podporu Bratislavského samosprávného kraje, jakož i městské části.

– **Projekt města Trnava (2017): Jazyková kavárna**⁷⁰

Projekt Jazyková kavárna umožnil lidem všech věkových kategorií zdarma zlepšovat své jazykové dovednosti v příjemném prostředí s bezplatným občerstvením. Byl zaměřen na dvě skupiny obyvatel: ty, kteří se chtěli zdokonalit v cizích jazycích (angličtina, španělština, japonština), a cizince žijící v Trnavě, kteří si potřebovali procvičit slovenštinu. Součástí projektu byly i tři kulturní dny – španělská Fiesta, anglický Halloween a slovenské Vánoce, které sloužily k poznání kultury konkrétní země a jejího jazyka.

– **Projekty Evangelického gymnázia Banská Bystrica (2018): Lidé z jiné země; Cestovatelské soirée**⁷¹

V tomto případě nešlo přímo o projekty, které by zapojovaly cizince, ale spíše o edukaci a zvyšování citlivosti mladých lidí v tématech migrace a různorodost. Projekt **Lidé z jiné země** se zaměřoval na problematiku migrace. Projekt **Cestovatelské soirée** reagoval na projevy nenávisti a xenofobie mladých lidí vůči lidem z jiných, zejména třetích zemí, na neopodstatněné předsudky vůči lidem jiné barvy pleti, zemím či dokonce celým kontinentům. Studentský projekt nabídl cestovatelské přednášky

69 Další informace o projektu Multi-Kulti Dimitrovka jsou dostupné na: <https://pr.banm.sk/liferay/multi-kulti-dimitrovka>.

70 Pro více informací: <http://pr.trnava.sk/participativny-rozpocet-2017/participativna-komunita-kultura/jazykova-kaviaren/>.

71 Více informací o projektech: <https://bbonline.sk/studenti-evg-su-proti-rychlej-a-lacnej-mode-podporuju-upcyklaci-u-a-sapovanie-obleccenia/>.

o Francii, Číně a Indonésii od zkušených cestovatelů, studenti měli možnost zažít mini streetfood festival a ochutnat jídlo z daných zemí nebo absolvovat minikurz kaligrafie.

Návrhy řešení do budoucnosti

Při přerozdělování veřejných zdrojů z daně z příjmu pro financování samospráv se podíl konkrétní samosprávy dle nařízení vlády (č. 668/2004)⁷² počítá tím způsobem, že na přerozdělení výnosu z daně má vliv počet obyvatel obce s trvalým pobytem na jejím území, nadmořská výška středu obce, velikost obce, počet žáků (dětí) základních uměleckých škol a školských zařízení ve zřizovatelské působnosti obce a počet obyvatel obce, kteří dovršili věk 62 let s trvalým pobytem na jejím území. Mnohé obce vážou své služby na trvalý pobyt na svém území a primárně pečují o vlastní obyvatele (např. jesle, mateřské školy, parkování atd.).

V tomto směru identifikuje potenciál pro změnu i uvedený projekt KapaCITY v závěrečné publikaci, kde doporučuje, aby v tomto výpočtu zákonodárce zvažil zohlednění nejen počtu cizinců s trvalým pobytem, ale i cizinců s přechodným pobytem, kteří na daném území obce žijí. Tím by se zajistila lepší propojenost mezi daněmi, které cizinci s přechodným pobytem na Slovensku platí, výnosem pro obec, která jim poskytuje veřejné služby, a zdroji, jež může samospráva investovat i do integračních opatření.⁷³

4.6 Závěr

Přestože se můžeme na Slovensku na lokální úrovni setkat s řadou velmi povedených aktivit a projektů, jedná se o aktivity založené především na projektové bázi. Mezi obcemi lze najít jen hrstku těch, které se tématu vzájemného soužití s migranty věnují, a i v nich je obtížné zajistit potřebnou kontinuitu integračních opatření. Tato situace do velké míry odráží přístup k tématu na národní úrovni, kde sice existuje několik koncepcí,

72 Ve slovenštině: „Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 668/2004 Z. z. o rozdeľovaní výnosu dane z príjmov územnej samosprávy“.

73 Zdroj: KapaCITY, Deset doporučení pro národní migrační a integrační politiku (Desatoro odporúčaní pre centrálnu štátnu migračnú a integračnú politiku).

ale jejich implementační mechanismy nefungují nebo jsou velmi slabé. Zapojení vyšších územních celků je pak i v existujících národních strategiích zmiňováno pouze ojediněle, v praxi se vyšší územní celky tématu v podstatě nevěnují. Panující představa, že k integraci cizinců má docházet částečně samovolně a částečně zdola, tedy *bottom up* přístupem na lokální úrovni, se ukazuje jako nefunkční. Zřejmě se však jedná o fázi, kterou jsme zaznamenali i v mnoha jiných zemích, které po letech dílčích projektů a aktivit postupně vytvořily komplexní místní integrační politiku. Ať už se tyto politiky na Slovensku vyvíjejí jakkoli, občanský sektor bude mít i nadále zásadní význam pro rozvoj iniciativ v oblasti integrace migrantů, a to jak na národní, tak na místní úrovni.

Bibliografie:

- DIVINSKÝ, Boris, 2007. *Labor Market-Migration Nexus in Slovakia: Time to Act in a Comprehensive Way*. Bratislava: International Organization for Migration. ISBN 978-80-89158-17-1.
- DRBOHLAV, Dušan, ed., 2010. *Migrace a (i)migranti v Česku: Kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?* Vyd. 1. Praha: Sociologické nakl. (SLON). Ediční řada Studie, 66. ISBN 978-80-7419-039-1.
- EMN, 2020. *Výročná správa o migrácii a azyle za rok 2019 (Annual Report on Migration and Asylum 2019)* [online]. B.m.: European Migration Network Slovakia. Dostupné z: <https://emn.sk/sk/publikacie/vyrocn-spravy-emn-o-migracii-a-azyle/item/563-vyrocn-sprava-o-migracii-a-azyle-za-rok-2019.html>.
- EUROSTAT, 2018. *Migration and Migrant Population Statistics* [online]. 2018. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics.
- EUROSTAT, 2021. *Migration and Migrant Population Statistics* [online]. 2021. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Migration_and_migrant_population_statistics.
- KAPACITY, 2020. *Ž cudzincov domáci: Ako na integráciu v samospráve (From Foreigners to Locals: How to Integrate in Local Government)* [online]. 2020. Dostupné z: https://www.nadacia.milanasimecku.sk/files/dokumenty/kapacity_prirucka.pdf.
- LLP, 2020. *Analýza azylovej, migračnej a integračnej politiky SR* [online]. 2020. B.m.: Liga za ľudské práva. Dostupné z: www.hrl.sk/sk/o-nas/aktuality/vydali-sme-analyzu-azylovej-migracnej-a-integracnej-politiky-sr.
- MEŠŠOVÁ, Barbora, 2021. Integrácia na Slovensku nemá svojho pána. *Liga za ľudské práva/Human Rights League* [online]. Dostupné z: <https://www.hrl.sk/sk/o-nas/aktuality/barbora-messova-integracia-na-slovensku-nema-svojho-pana>
- MIB, 2021. *Manuál participatívneho plánovania (Participatory Planning Manual)* [online]. B.m.: Metropolitný inštitút Bratislavy. ISBN 978-80-973834-4-2. Dostupné z: https://mib.sk/wp-content/uploads/2021/11/MANUAL_VERZIA_FINAL.pdf.
- MIKUŠOVIČ, Dušan, 2017. Srbský reportér sa zamestnal v našej fabrike, píše o mizérii svojich krajanov. *Deník N* [online]. Dostupné z: <https://dennikn.sk/683543/srbsky-reporter-sa-zamestnal-v-nasej-fabrike-pise-o-mizerii-svojich-krajanov/>.
- MIPEX, 2020. *Migrant Integration Policy Index* [online]. Dostupné z: www.mipex.eu

- MV SR, 2010. *Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie za I. polrok 2010 – SK (Statistical Overview of Legal and Illegal Migration in the First Half of 2010)* [online]. B.m.: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky/Ministry of Interior of the Slovak Republic. Dostupné z: https://www.minv.sk/?Rok_2010.
- MV SR, 2020. *Národný program AMIF* [online]. 2020. B.m.: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. Dostupné z: https://www.minv.sk/swift_data/source/MV_CrSr_a_eu/simons/nove/NP_AMIF_6.1_sk.pdf.
- SBA, 2014. *Analysis of the Existing Policy and Measures in Employment Area and Third Country Nationals' Business on the Territory of SR*. B.m.: Slovak Business Agency.
- UHCP, 2022. *Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie v Slovenskej republike za rok 2021* [online]. B.m.: Úrad hraniční a cizinecké policie SR. Dostupné z: https://www.minv.sk/swift_data/source/policia/hranicna_a_cudzinecka_policia/rocnky/rok_2021/2021-rocenka-UHCP-SK.pdf.
- UPSVR, 2022. *Zamestnávavanie cudzincov na území Slovenskej republiky za rok 2021* [online]. B.m.: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny. Dostupné z: https://www.upsvr.gov.sk/statistiky/zamestnavanie-cudzincov-na-uzemi-slovenskej-republiky-za-rok-2021.html?page_id=1060278.

Zákony a strategické dokumenty:

- Bratislavský kraj. 2020. *Koncepcia sociálnej inklúzie Bratislavského samosprávneho kraja na roky 2020–2030*. https://bratislavskyrkraj.sk/mdocs-posts/06-koncepcia-socialnej-inkluzie-2020-2030_koncepcia/. Zkrátená verze dokumentu: https://bratislavskyrkraj.sk/wp-content/uploads/2020/10/brozura_koncepcia-socialnej-inkluzie_210x210mm_final.pdf.
- Košický kraj. 2015. *Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja 2016–2022*. <https://web.vucke.sk/sk/uradna-tabula/rozvoj-regionu/program-hosp-socialneho-rozvoja/dokumenty-publikacie/>.
- Mesto Banská Bystrica. 2020. *Komunitný plán sociálnych služieb v meste Banská Bystrica na roky 2021–2027*. <https://cdn.banskabystrica.sk/2020/11/Komunitn%C3%BD-pl%C3%A1n-mesta-Bansk%C3%A1-Bystrica-na-roky-2021-2027.pdf>.
- MPSVR SR. 2009. *Koncepcia integrácie cudzincov v Slovenskej republike*. <https://www.employment.gov.sk/files/slovensky/ministerstvo/integracia-cudzincov/dokumenty/koncepcia-integracie-cudzincov-v-slovenskej-republike.pdf>.
- . 2014. *Integračná politika Slovenskej republiky*. <https://www.employment.gov.sk/files/slovensky/uvod/informacie-cudzinci/integracna-politika.pdf>.
- . 2017. *Akčný plán Integračnej politiky Slovenskej republiky v podmienkach Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky na roky 2017–2018*. <https://www.employment.gov.sk/files/slovensky/ministerstvo/integracia-cudzincov/dokumenty/akcny-plan-integracnej-politiky-slovenskej-republiky-podmienkach-ministerstva-prace-socialnych-veci-rodiny-slovenskej-republiky-roky-2017-2018.pdf>.
- . 2018. *Stratégia pracovnej mobility cudzincov v Slovenskej republike*. <https://www.employment.gov.sk/files/slovensky/uvod/informacie-cudzinci/strategia.pdf>.
- . 2018. *Uznesenie Vlády Slovenskej republiky č. 405 z 5. septembra 2018 k Súhrnnej správe o stave plnenia cieľov a opatrení Integračnej politiky Slovenskej republiky za rok 2017*. <https://rokovania.gov.sk/RVL/Resolution/17244/3>.
- . 2021. *Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021–2030*. <https://www.employment.gov.sk/files/slovensky/rodina-socialna-pomoc/socialne-sluzby/nprss-fin.pdf>.

<https://doi.org/10.14712/9788024655307.4>